

GIOVANI MEMORIA LUOGHI MŁODZI PAMIĘĆ MIEJSCA

Historia projektu

Rok szkolny 2013-2014

Świadkowie dla europejskiej pamięci. Europa dziś. Poznać się wzajemnie i nauczyć się współpracy. Projekt powstał z myślą o propagowaniu wśród uczniów-obywateli Europy, kultury świadomej praw ludzkich, jako narzędzia tolerancji i dialogu międzykulturowego: zwiedzanie miejsc pamięci takich jak oboz Auschwitz, ma wielkie znaczenie przede wszystkim w fazie powrotu do przeżytego doświadczenia, prowadzącego do aktywnego obywatelstwa. Poza położeniem nacisku na zdarzenia i ruchy kulturowe, które na przełomie wieków odbiły się niekorzystnie na niepodważalnych Prawach człowieka, proponuje się również pogłębienie tematyki historycznej dwudziestego wieku, która była właśnie świadkiem zaprzeczenia tychże praw. Poprzez treści programowe historii i geografii (przez implikacje geopolityczne) młodzież definiuje "Generacje Praw": prawa cywilne i polityczne (pierwsza generacja), ekonomiczne, społeczne i kulturalne (druga generacja); prawo solidarności (trzecia generacja), nowe prawa związane z technologią, środowiskiem i manipulacją genetyczną, bioetyką... (czwarta generacja). Protagonisci tego przedsięwzięcia, młodzież, stopniowo, rozważając prawa, dostrzegają bycie ich wyrazicielami.

Zwiedzenie przez uczniów z Nocera Umbra i Oswiecimia, takich miejsc jak oboz Auschwitz i Birkenau (**14-17 kwiecień 2013**) nabiera szczególnego znaczenia, jest konfrontacją i wymianą oświadczeń, związanych z zaangażowaniem w krzewienie "Pamięci": doświadczenie Włochów, które ma początek wraz z ogłoszeniem "Giornata della memoria" (2000) Dnia Pamięci, poprzez specyficzną działalność Stowarzyszeń, Instytucji, Szkół oraz doświadczenie młodzieży z miasta Oswiecimia, usytuowanego w odległości dwóch kilometrów od miejsca symbolu Shoah, gdzie wyraźnie odczuwa się zagrożenie tragedii. Poprzez "Pamięć" rozumie się przekroczenie bariery. Przebyta droga jest naznaczona wspólnym zaangażowaniem: uświadomienie w celu dania świadectwa.

Działania uczniów przed wyjazdem do Oswiecimia

Doswiadczenie to charakteryzuje się współpracą o podłożu dydaktycznym

dwóch grup nauczycieli-włoskiej i polskiej- wspólnie zaangażowanych w stworzenie narzędzi metodologicznych, strategicznych i doboru materiałów. Jego główne etapy:

1- Oświadczenie praw:

Geneza i rozwój tematyki związanej z prawami człowieka i obywatela. Rewolucja angielska, amerykańska i francuska. Konstytucjonalizm dwudziestego wieku; Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej; Tworcy pokoju i instytucje pokojowe dwudziestego wieku.

2- Negowanie praw:

Nietolerancja religijna; antyjudyzm; wojny religijne i wojny nowoczesnego Państwa. Wojna i kolonializm; wojny i rewolucje. Dwudziesty wiek, to najbardziej brutalny wiek w historii ludzkości: totalitaryzmy i ludobójstwa; nowoczesność i ludobójstwo; globalizacja wojny; ludność cywilna i wojna: emigracja, deportacja, czystki etniczne; Polnoc i Południe w stanie wojny: od walk o wyzwolenie do dekolonizacji i globalizacji; terroryzm jako nowe zagrożenie.

3- Proklamacja praw

Walki o integrację, nastanie praw. Tłumaczenie w zakresie prawa w kwestiach społecznych. Problem z uznaniem uniwersalności praw.

4- Zakodowanie praw w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej (karta nicejska): GODNOSC, WOLNOSC, ROWNOSC, SOLIDARNOSC, PRAWO OBYWATELSKIE, SPRAWIEDLIWOSC

Czynności uczniów włoskich i polskich podczas spotkania w Oswiecimiu Auschwitz "całym ciałem". Wspólne doświadczenia uczniów i nauczycieli polskich i włoskich, z wizyty w obozie Auschwitz I i Birkenau.

Warsztaty: **"Auschwitz. La note dei Diritti" (Noc praw)**. Uczniowie i nauczyciele wyrażają swoje sugestie, myśli, uczucia, związane ze wspólnie przeżytym doświadczeniem, poprzez rysunki, wiersze, krótkie teksty, tytuły i zdjęcia oraz filmiki wykonane za pomocą urządzeń, którymi dysponują (telefony komórkowe).

Wskazówki z Kazimierza. Zadawanie sobie pytań dotyczących narodu żydowskiego. Warsztaty z wykorzystaniem materiałów, stworzonych na tą okoliczność (dwujęzycznych), które mają na celu odtworzenie przez uczniów, niektórych aspektów życia kulturalnego, religijnego i społecznego Żydów z Krakowa przed deportacją.

Rok szkolny 2014-2015

Współpraca w celu wzajemnego poznania. Znaki pokoju. Drugi etap tego projektu pozwolił na spotkanie ok. trzydziestu uczniów z Miejskiego Gimnazjum "L. Gornickiego z Osiecimia (Polska) z ich rówieśnikami ze szkół średnich pierwszego stopnia "G. Alessi" Asz- Santa Maria degli Angeli oraz "F. Mari z Nocera Umbra. Podczas spotkania, każda szkoła zorganizowała zajęcia istotne dla swojego programu dydaktycznego, kładąc nacisk na koncepcje obywatelstwa europejskiego.

Szkoła "F. Mari" Nocera Umbra- Szkoła "G. Alessi"- Asz

Piatek 18 pazdziernika 2013

Powitanie w auli Instytutu przez Dyрекcje i wyswietlenie filmu dokumentalnego "Testimoni da Auschwitz"(Swiadkowie z Auschwitz). Zabranie glosu przez Dyrektora Szkol, Burmistrza, Radnego do spraw Edukacji w Perugii i przedstawicieli Instytutu Historii Wspolczesnej Umbrii.

- Gra dydaktyczna "The Human Rights Game". Turniej druzynowy
- Mlodziez z Nocera Umbra oddaje do dyspozycji swoje miasto. Wspolny spacer wsrod urokow natury, architektury i artystycznych Nocery Umbra

Sobota 19 pazdziernika 2013

- Przyjazd do Asyzu, spotkanie na placu Bazyliki Gornej, gdzie uczniowie z Polski i uczniowie klas pierwszych ze szkoly F. Mari zostaja przyjeci przez zakonnika Franciszkanina, ktory tlumaczy w jezyku polskim relacje pomiedzy bazylika i miastem oraz przybliza postac sw. Franciszka
- Uczniowie szkoly "G. Alessi" sa przewodnikami dla okolo 80 uczniow polskich i wloskich podczas zwiedzania freskow Giotto: utworzonych zostalo 8 grup, kazda pod opieka uczniow ze szkoly G.Alessi, ktorzy w jezyku wloskim i angielskim przedstawiaja wybrane obrazy Giotto prezentujace zycie sw. Franciszka, ktorego konkluzja jest grob swietego
- Zwiedzanie "Museo dei Giusti" (Muzeum Sprawiedliwych) w Asyzu przez polska delegacje , zorganizowane przez Gmine Asyz oraz Stowarzyszenie Wlosko-Zydowskie z Perugii
- Samodzielne zwiedzanie miasta

Rok szkolny 2015-2016

Oswiecim - cel podrozy Umbria. *Spotkania ze szkolami w regionie.* Celem projektu jest przedstawienie uczniom z Miejskiego Gimnazjum "L. Gornickiego," roznorodnych stylow nauczania, ktorych wspolnym zamierzeniem jest korzystanie z praw podstawowych, w szczegolnosci tych, z ktorymi stykaja sie mlodzi w roznym wieku. W projekcie biora udzial nastepujace szkoly:

- Szkola ogolnoksztalcaca "D. Alighieri Nocera Umbra- Szkola srednia pierwszego stopnia -" F. Mari"(http://www.scuolenoceraumbra.it/)
- Szkola srednia pierwszego stopnia "G. Alessi" Santa Maria degli Angeli (<http://www.icassisi2.gov.it/ita/>)
- IPPSART "G.De Carolis" Spoleto (<http://www.alberghierospoleto.it/WP/>)
- LIceum klasyczne "Federico. Frezzi Foligno" (<http://www.liceoclassicofoligno.it/main/>)

Zajecia 1-7 pazdziernika 2014 (w Nocera Umbra - Szkola "F.Mari", szkola "G. Alessi" z Santa Maria degli Angeli - Asyz, 25 uczniow)

Gra z mapa Praw nabytych. Uczniowie, indywidualnie, wypelniaja, poslugujac sie rysunkiem , mape nabytych praw (anonimowo); w malych grupach, pracujac na pakietach z mapami,wykreslaja, po uprzedniej dyskusji, prawa, ktore uwazaja za" zbyteczne", i sporzadzaja:

- a) menu z prawami postrzegаныmi jako prawa podstawowe
- b) menu z prawami postrzegаныmi jako "zbyteczne" (np."odchylenia" tak jak prawo do znecania sie, szybkiej jazdy na rowerze lub skuterze, picia alkoholu, palenia papierosow...

Zajecia 2-8 pazdziernika 2014 (w Foligno, Liceum "F.Frezzi", 30 uczniow – po poludniu)

Zwiedzanie miasta Foligno, zorganizowane przez uczniow Liceum. Temat: Palace wladzy i zycia religijnego

Zajecia 3-9 pazdziernika 2014 (w Spoleto, IPPSART, 30 uczniow)

Zbiorowe zajecia teatralne z wykorzystaniem jezyka pantomimy. Uczniowie eksperci daja poczatek akcji scenicznej, ktorej tematem jest jedno z praw, postrzeganych jako "zbyteczne"; eksponuja sytuacje konfliktowe, wywolane tymze prawem (w rodzinie, na osiedlu, wsrod kolegow...); z widowni, inni uczniowie proponuja postacie, ktore przyczyniaja sie do rozwoju akcji, az do rozwiazania konfliktu. Znajomosc tychze technik, uczniowie IPPSART nabyli poprzez doswiadczenie z pracownikami teatru "Teatro dell'Opresso" (<http://www.teatrodellopresso.it/Il-teatro-dellopresso>). Ze wzgledu na fakt, ze jest to szkola hotelarska (Istituto Alberghiero), uczniowie z Wloch i Polski, przygotowuja nieskomplikowane dania, w szczegolnosci desery.

Z Oświęcimia do Auschwitz i z powrotem. "Aktywne" obywatelstwo na przelomie historii. Bardzo waznym momentem tej inicjatywy jest **podroz edukacyjna** grupy uczniow ze szkoly "G.Alessi" z Santa Maria degli Angeli (Asyz) **do Oswiecimia – Auschwitz- Krakowa**. Znaczącym etapem tej podrozy, jest propozycja zakwaterowania mlodziezy wloskiej u rodzin ich rowiesnikow z Polski. Razem biora udzial w zwiedzaniu Auschwitz I i Auschwitz II oraz w warsztatach zorganizowanych przy Bibliotece Gminnej w Oswiecimiu. Rezultaty tych zajec posluza do przekazania kolegom, ktorzy zostali w Asyżu oraz calej spolecznosci: produktywny przyklad przekazu swiadcstwa. Kluczowym momentem, jest zwiedzanie Muzeum Oscara Schindlera, zaaranżowanym w Krakowie, w pomieszczeniach fabryki, gdzie zostalo ocalonych 1.200 Zydwow skazanych na zaglade. Wyrazna zbiezność, z tym co zrobilo miasto Asyz dla ocalenia Zydwow podczas okupacji niemieckiej. Przedmiotem refleksji jest rowniez wizyta w krakowskim getcie, ktora jest poprzedzona warsztatami w Gimnazjum "L.Gornickiego" w Oswiecimiu, zatytulowanymi "Skad pochodzimy", majacymi za przedmiot historie rodzinne uczniow.

Zgodnie z celami programowymi, ktore prowadzi do refleksji, przychylenie sie do zaproponowanego przez Gimnazjum "L. Gornickiego", tematu, charakteryzujacego ta podroz: **Praca jako wartosc: artystyczna, robotnicza i rzemieslnicza**, okazalo sie w pelni uzasadnione. Ten temat byl poczatkem dla obecnego postrzegania rzeczywistosci, przez uczniow obu panstw. **Na tym etapie zostaly zaakcentowane pozostalosci kultury zydwowskiej we wspolczesnym spoleczenstwie polskim**, podkreslajac waznosc wartosci takich jak: dialog, tolerancja, wspolpraca.

Piatek, 10 kwietnia 2015

Powitanie i oprowadzenie po Gimnazjum "L. Gornickiego", miejscu codziennej pracy i nauki. Zorganizowane zajec, podczas ktorych uczniowie mieli mozliwosc lepszego poznania sie i zastanowienia sie nad glownym zalozeniem naszej wymiany: naszymi korzeniami, praca naszych przodkow, ich wplywem na nasze zycie i na nasza osobowosc.

Sobota, 11 kwietnia

Wycieczka integracyjna w Beskidy, w celu lepszego poznania młodzieży i ich wspólnych zainteresowań. Zostaje ukazane piękno krajobrazu polskiego, tradycje i folklor mieszkańców gór, ich życie codzienne oraz odpoczynek po pracy, w celu zregenerowania sił na następny dzień.

Niedziela 12 kwietnia

Zwiedzanie miasta Krakowa, serce Małopolski z Rynkiem Głównym i jego zabudówkami, dzielnica Kazimierz, Plac Bohaterów Getta, Fabryka Schindlera, Muzeum Narodowym i Zamkiem Królewskim Wawelem. Kraków jako miejsce pracy artystów i rzemieślników, dziś i w przeszłości. Kazimierz, dzielnica żydowska; getto, oboz dla ludności żydowskiej podczas II Wojny Światowej i Fabryka Schindlera – praca, która ocala. Wawel i historia Polski.

Poniedziałek 13 kwietnia

Wizyta oficjalna w Urzędzie Miasta, spotkanie z Burmistrzem Oswiecimia, zwiedzanie miasta oraz Muzeum Auschwitz I, refleksja nad znaczeniem napisu na bramie wjazdowej: "Praca wyzwala" oraz miejscem zbrodni nazistowskiej na narodzie polskim i żydowskim. Zajęcia popołudniowe: zwiedzanie Birkenau oraz warsztaty w Bibliotece Gminnej, których założeniem są rozważania tematu Holocaustu.

Wtorek, 14 kwietnia

Do Wadowic z wizyta w Muzeum Jana Pawła II, w znaczeniu pracy duchowej, pomocy ludziom z całego świata przez naszego wielkiego rodaka. Popołudniowe zwiedzanie kopalni soli w Wieliczce. Wieczorem powrót do Oswiecimia.

[**"Z Oswiecimia do Auschwitz i z powrotem. Dziennik pokładowy z przeżyciem do opowiedzenia "**](#)

9 czerwca 2015,

Spektakl teatralny, z udziałem uczniów klas trzecich ze szkoły "G.Alessi" został przedstawiony w Auli tejże szkoły. Opowiadanie – świadectwo rozpoczyna się jednomyślną refleksją nad cechami charakteru narodu polskiego, tak jak został odebrany przez uczniów, następnie przechodzi się do obrazów tego, co pozostało w mieście, z kultury i religii żydowskiej, wymazanych przez okupację niemiecką w 1939 roku. Dramat tego narodu został przedstawiony na przykładzie historii trzynastoletniego chłopca żydowskiego, schwytanego w Oswiecimiu przez Niemców i umieszczonego w obozie; wychodzi z niego jako osiemnastolatek, powraca do nieodwracalnie pustego domu, w którym spędza całe swoje życie, i nigdy go nie opuszcza: rodacy, katolicy zapewniają mu utrzymanie. Dzisiaj, w tym budynku mieści się centrum kulturalne dla młodzieży. Również historia Birkenau jest bardzo oryginalna. W spektaklu, młodzi aktorzy unikają przedstawiania zwyczajowych obrazów, związanych z tym miejscem (baraki, drut kolczasty, tory...); posługują się jedynie pierwszoplanowymi spojrzeniami, w obliczu rzeczywistości trudnej do zrozumienia, a której odczuwają powagę: "lustra duszy". Praca kończy się wizerunkiem: mała, czarna gasiennica, z której wyfruwa ponad druty elektryczne, kolorowy motyl. Wyrazna i świeża metafora przemian, będących następstwem silnego doświadczenia, ale jak mówią w tytule "do opowiedzenia".

Laudato sì, mi Signore, per sor acqua Spotkanie uczniów szkół "G:Alessi" i "D. Alighieri" oraz Miejskiego Gimnazjum "Ł. Górnickiego" w Oswiecimiu (Polska).

17- 22 października

Inicjatywa dotyczy około 145 uczniów z Umbrii, ze szkół średnich pierwszego stopnia "Dante Alighieri" z Nocera Umbra, "Galeazzo Alessi" z Santa Maria degli Angeli oraz uczniów ostatniej klasy z Miejskiego Gimnazjum "Ł. Górnickiego" z Oswiecimia (Polska).

Jest to projekt, dotyczący "aktywnego" obywatelstwa, opracowany przez szkoły, przy konsultacji z Sekcją Dydaktyczną **Instytutu Historii Współczesnej Umbrii**, który poczynając od zwiedzania symbolicznych miejsc XX wieku, wyraził negację podstawowych praw człowieka, dąży do odzwierciedlenia różnorodnych spojrzeń na aktualny stan, w którym te prawa zostały uznane. Hasło Expo "Wyżywienie planety, energia dla życia", w tym roku, poddaje temat dla zajęć młodzieży: "Prawo do wody jako wspólnego dobra", zapisanego zresztą już w Konstytucji wielu Państw.

Poprzez warsztaty, wykłady, badania, zostały przeanalizowane strategie dla poszanowania tego prawa na przełomie historii. Po wykonaniu **gry dydaktycznej**, która miała na celu uświadomienie uczniom tego problemu, warsztaty były kontynuowane w Asyżu podczas wizyty w uzdrowisku i w "domus romana", w Perugii w czasie **wycieczki okolicznościowej**, zwiedzanie studni i cystern Akropolu; w Nocera Umbra podczas wizyty w zakładach "Acqua Nocera", na Isola Maggiore (Większa Wyspa), aby poznać jezioro Trasimeno oraz zajęcia jego mieszkańców.

Uczniowie podczas tych warsztatów mieli za zadanie zlokalizowanie historycznie istotnych punktów, zaznaczonych na **mapie interaktywnej**, wyposażonej w krótkie informacje oraz ich sfotografowanie. Zwycięzca została grupa, która w przeciągu półtorej godziny zgromadziła najwięcej punktów. Na zakończenie, temat wody jako wspólnego dobra został rozwinięty **za pomocą "ciała"** i manipulacji kolorów. Użyte materiały dydaktyczne można zobaczyć na stronie: <http://isuc.crumbria.it/didattica/sportello-scuola/progetti-con-scuole-del-territorio>

Perspektywy na wieloletni rozwój Projektu

Projekt "Młodzi Pamięć Miejsca", koordynowany przez Sekcję Dydaktyczną Instytutu Historii Współczesnej Umbrii, osiągnął następujące cele:

- Pogłębienie znajomości historycznej o Shoah poprzez zwiedzanie miejsc symbolicznych przez uczniów polskich i włoskich z perspektywy ponadnarodowej, scharakteryzowanej przez różnorodne punkty widzenia.
- Uczynienie wizyty w Auschwitz, czymś więcej niż tylko zwiedzanie "sławnego" miejsca
- Skłonienie uczniów polskich i włoskich do rozważań nad negowaniem praw w mrocznym okresie XX wieku, w określonym czasie i określonym miejscu.
- Dokonanie rozróżnienia przez uczniów; prawa odmówione wczoraj – dziś prawa zakodowane z perspektywy ponadnarodowej, poprzez Kartę Praw Podstawowych Obywatela Europy.
- Uczynienie "aktywną", świadomość Praw Podstawowych poprzez uczeszczenie przez uczniów polskich i włoskich, wzajemnych środowisk.
- Rozpoczęcie współpracy pomiędzy nauczycielami polskimi i włoskimi,

biorac pod uwagę różnorodne style pedagogiczne, wybory dydaktyczne oraz użytek publiczny historii i "Pamięci".

Z czasem, inicjatywa kreuje serie drogocennych umiejętności; jej doświadczalny charakter wymaga nieustannej konfrontacji pomiędzy osobami, biorącymi udział w projekcie; przede wszystkim pomiędzy nauczycielami, następnie pomiędzy szkołami i innymi Instytucjami Terytorialnymi, wreszcie pomiędzy rodzicami młodzieży, którzy corocznie zostają zaangażowani.

Z tego powodu, Instytut Historii Współczesnej Umbrii, przy współpracy z Miejskim Gimnazjum "L. Gornickiego" w Ostrogimiu, opracowuje Program Międzynarodowego Seminarium Szkoleniowego, które będzie miało miejsce w Ostrogimiu od **1 do 3 czerwca 2016 roku**, o tytule: **Auschwitz 75 lat później: pamięć o miejscach. Dla przywrócenia znaczeń.**

Rozważa się również hipotezę wprowadzenia na stałe wymian kulturowych, które dotychczas wspomagały Projekt, powierzając zadanie opracowania aspektów **metodologicznych i dydaktycznych** grupie nauczycieli ze szkoły "G.Alessi" z Santa Maria degli Angeli (Asyż) oraz Sekcji dydaktycznej Instytutu Historii Umbrii Współczesnej. Istnieją również konkretne perspektywy na utworzenie w Nocera Umbra, **Centrum Badań Pamięci i Historii Praw**, powierzone w aspektach organizacyjnych Gminie Nocera Umbra oraz nauczycielom ze szkoły "F. Mari" z Nocera Umbra.

Perugia, 27 stycznia 2016